

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner på ca 105,6 miljarder kronor för 2017. Därmed avstyrker utskottet oppositionspartiernas alternativa budgetförslag. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om ändringar i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), tandvårdslagen (1985:125) och socialtjänstlagen (2001:453). Samtliga motionsförslag avstyrks. Förslagen i budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

I betänkandet finns 1 reservation (SD). Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i besluten. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:1 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Cirka 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	8
Anslag inom utgiftsområde 25	8
Propositionen	8
Motionerna	12
Utskottets ställningstagande	17
Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre	20
Propositionen	20
Motionerna	20
Socialutskottets yttrande	21
Utskottets ställningstagande	21
Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna	23
Propositionen	23
Motionerna	23
Socialutskottets yttrande	24
Utskottets ställningstagande	25
Reservation	26
Anslag inom utgiftsområde 25, punkt 1 (SD)	26
Särskilda yttranden	28
1. Anslag inom utgiftsområde 25, punkt 1 (M)	28
2. Anslag inom utgiftsområde 25, punkt 1 (C)	29
3. Anslag inom utgiftsområde 25, punkt 1 (L)	30
4. Anslag inom utgiftsområde 25, punkt 1 (KD)	32
5. Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre, punkt 2 (C)	33
6. Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre, punkt 2 (L)	34
7. Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre, punkt 2 (KD)	34
8. Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna, punkt 3 (M)	35
9. Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna, punkt 3 (C)	36
10. Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna, punkt 3 (L)	36
11. Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna, punkt 3 (KD)	37
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	38
Propositionen	38
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	38
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	42
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	43
<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	44
<i>Bilaga 5</i>	
Socialutskottets yttrande 2016/17:SoU2y	50

Tabell

Tabell 1 Regeringens anslagsförslag inom utgiftsområde 25	
Allmänna bidrag till kommuner 2017	10
Tabell 2 Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag inom utgiftsområde 25

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 25 i enlighet med utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 25 punkt 6 och avslår motionerna

2016/17:2227 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,
2016/17:2231 av Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (båda SD),
2016/17:2506 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 18,
2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson (båda SD) yrkande 2,
2016/17:3046 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 4 och 10–13,
2016/17:3064 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1,
2016/17:3070 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 5,
2016/17:3322 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1,
2016/17:3352 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkande 1,
2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 36,
2016/17:3389 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 27, 32, 35 och 36,
2016/17:3434 av Emil Källström m.fl. (C) yrkande 1 och
2016/17:3443 av Mats Persson m.fl. (L) yrkande 1.

Reservation (SD)

2. Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och socialtjänstlagen (2001:453).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 25 punkterna 1 och 5 samt avslår motionerna

2016/17:3352 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkandena 2 och 6,
2016/17:3434 av Emil Källström m.fl. (C) yrkandena 2 och 6 samt
2016/17:3443 av Mats Persson m.fl. (L) yrkandena 2 och 6.

3. Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna

Riksdagen antar regeringens förslag i bilaga 4 till

1. lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125),
2. lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125),
3. lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 25 punkterna 2–4 och avslår motionerna

2016/17:3322 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 2–4,
2016/17:3352 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkandena 3–5,

2016/17:3434 av Emil Källström m.fl. (C) yrkandena 3–5 och
2016/17:3443 av Mats Persson m.fl. (L) yrkandena 3–5.

Stockholm den 8 december 2016

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Ulf Kristersson (M)*, Monica Green (S), Maria Plass (M)*, Ingela Nylund Watz (S), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M)*, Emil Källström (C)*, Janine Alm Ericson (MP), Jan Ericson (M)*, Marie Granlund (S), Dennis Dioukarev (SD), Mats Persson (L)*, Jakob Forssmed (KD)*, Niklas Karlsson (S), Börje Vestlund (S) och Håkan Svenneling (V).

* Avstår från ställningstagande under punkterna 1–3, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2016/17:1 i de delar som gäller utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och lagförslagen i bilaga 4. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Propositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2017 och de avvikelser från dessa som M, C, L och KD föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 finns utskottets förslag till anslagsbeslut.

Socialutskottet har fått tillfälle att senast den 22 november yttra sig över proposition 2016/17:1, utgiftsområde 25, yrkande 1–5 om förslag till ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), tandvårdslagen (1985:125) och socialtjänstlagen (2001:453) samt motioner. Socialutskottet har yttrat sig över propositionen i de delar som rör socialutskottets beredningsområde och motionerna 2016/17:3322 (M) yrkandena 2–4, 2016/17:3434 (C) yrkandena 2–6, 2016/17:3443 (L) yrkandena 2–6 och 2016/17:3352 (KD) yrkandena 2– (2016/17:SoU2y). Yttrandet finns i bilaga 5.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2017 för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner till 105,6 miljarder kronor (prop. 2016/17:1, bet. 2016/17:FiU1, rskr. 2016/17:49). I detta ärende ska finansutskottet i budgetprocessens andra steg föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens

uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Betänkandets disposition

Betänkandet disponeras så att de förslag i budgetpropositionen och i motioner som gäller anslag inom utgiftsområde 25 behandlas först. Därefter behandlas regeringens förslag till ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), ändring i tandvårdslagen (1985:125) och ändring i socialtjänstlagen (2001:453). Lagförslagen har ingen direkt påverkan på anslagen varför de behandlas under en egen förslagspunkt och inte under förslagspunkten Anslag inom utgiftsområde 25.

Utskottets överväganden

Anslag inom utgiftsområde 25

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner i enlighet med regeringens förslag.

Jämför reservation (SD) och särskilda yttrandena 1 (M), 2 (C), 3 (L) och 4 (KD).

Propositionen

Utgiftsområdet Allmänna bidrag till kommuner omfattar fyra anslag: 1:1 Kommunalekonomisk utjämning, 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader, 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer och 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen.

Målet för utgiftsområdet är att skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting som bidrar till en effektiv kommunal verksamhet med hög kvalitet.

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 25

I propositionen framhålls att resultatredovisningen för utgiftsområde 25 skiljer sig från många andra utgiftsområden. Det förklaras av att staten i lag har ålagt kommuner och landsting olika uppgifter, som t.ex. hälso- och sjukvård, omsorgsverksamhet och utbildningsverksamhet. Kommunerna och landstingen har huvudansvaret för drift och utveckling inom dessa verksamheter. Samtidigt har kommuner och landsting genom den kommunala beskattningsrätten ett långtgående ansvar för finansieringen av verksamheterna. Skatteintäkter utgör ca två tredjedelar av de totala intäkterna. Staten bidrar till finansieringen av de kommunala verksamheterna genom det generella statsbidraget och genom riktade statsbidrag. Bidragen utgjorde 11 procent respektive 8 procent av kommunsektorns totala intäkter 2015. Skatteintäkterna och det generella statsbidraget används på det sätt kommunerna och landstingen själva beslutar. Mot den bakgrunden framhålls att det är svårt att följa upp hur de generella statsbidragen används och dra slutsatser om sambanden mellan de generella statsbidragens storlek och fördelning och enskilda kommuners och landstings ekonomiska resultat och finansiella ställning. Det ekonomiska resultatet och den finansiella ställningen kan därför endast i begränsad omfattning användas för att belysa måluppfyllelsen för utgiftsområdet. För att ändå ge en bild av vilken betydelse de generella statsbidragen har för kommunsektorns verksamhet redovisas bl.a. resultatutvecklingen i kommuner och landsting, utvecklingen av tillgångar och

skulder och kommunsektorns köp av verksamhet från privata aktörer. Dessutom redovisas insatser som bl.a. syftar till att underlätta jämförelser i kommunsektorn.

Av propositionen framgår att kommunsektorn som helhet har haft positiva resultat sedan 2004. Resultatet för extraordinära poster för perioden 2005–2015 uppgick till i genomsnitt 13,8 miljarder kronor per år. För 2015 uppgick resultatet för kommunsektorn till 15,6 miljarder kronor. Samtidigt framhålls att det finns kommuner och landsting med problem. Landstingen har haft en sämre resultatutveckling än kommunerna. Sedan 2005 har kostnaderna i kommunsektorn utvecklats i relativt måttlig takt. Som en följd av bl.a. demografiska förändringar och flyktingsituationen ökade dock sektorns kostnader i en snabbare takt 2015 jämfört med genomsnittet sedan 2005. Kommunsektorn bedöms stå inför betydande utmaningar bl.a. som en följd av demografiska förändringar som påverkar kostnaderna. Investeringsnivån i sektorn är för närvarande hög, vilket bedöms bidra till ökade tillgångar men också till en ökad skuldsättning i form av lån.

De generella statsbidragen bedöms utgöra ett viktigt instrument för att bidra till kommunernas och landstingens möjlighet att bedriva verksamhet utifrån lokala förutsättningar. Utan bidragen skulle färre kommuner och landsting klara av att balansera intäkter och kostnader, vilket skulle ge sämre förutsättningar för dessa att klara sitt välfärdsuppdrag. Det kommunala utjämningsystemet bedöms också vara av central betydelse eftersom det bidrar till målet om likvärdiga förutsättningar. Utan detta system skulle, givet dagens kostnadsnivå i enskilda kommuner och landsting, skillnaderna i skattesats mellan olika kommuner och landsting vara betydligt större, och risken för skillnader i verksamheterna skulle öka.

Politikens inriktning

Skatteinkomsterna väntas öka starkt 2016 och 2017 i takt med att utvecklingen på arbetsmarknaden fortsätter att förbättras. Statsbidragen ökar 2016 och 2017. Den starka inkomstutvecklingen bedöms ge utrymme för att både öka konsumtionen och förbättra resultatet 2016. Från 2018 väntas dock utgifterna öka i en högre takt än inkomsterna, och resultatet väntas successivt minska t.o.m. 2020 för att då uppgå till 8 miljarder kronor. Det finansiella sparandet i sektorn bedöms minska från –12 till –26 miljarder kronor 2016–2020.

Kommunsektorn bedöms stå inför betydande utmaningar, bl.a. som en följd av den demografiska utvecklingen och mottagandet av asylsökande och nyanlända. Det anses väsentligt att kommuner och landsting har de grundläggande förutsättningar och den kapacitet som krävs för att hantera utmaningarna. En fungerande personal- och kompetensförsörjning anses vara en nyckelfaktor för att hantera de utmaningar som finns inom flera verksamheter, t.ex. skolväsendet, socialtjänster och hälso- och sjukvården. Detta eftersom de verksamheter som kommunsektorn ansvarar för är personalintensiva. Regeringen vill därför tillföra 10 miljarder kronor årligen

till kommunsektorn genom en permanent höjning av de generella statsbidragen. Genom tillskottet ges långsiktiga förutsättningar att utveckla välfärden utifrån lokala behov samtidigt som det skapar möjligheter för kommuner och landsting att bl.a. anställa fler och stärka vården, skolan och omsorgen. I propositionen framhålls att Sverige ska ha en välfärd av hög kvalitet som går att lita på. Det är enligt regeringen centralt att resurserna till välfärden används till just det de är avsedda för.

För att förbättra kommunsektorns förutsättningar att hantera utvecklingen och kommande utmaningar genomförs ett arbete inriktat på att bl.a. kartlägga, värdera och analysera styrningsmässiga, organisatoriska, ekonomiska och verksamhetsmässiga lösningar. Antalet styrsignaler som kommunsektorn möter framhålls vara för många, varför det anses viktigt att det totala antalet minskar; de riktade statsbidragen har exempelvis ökat under senare år. Regeringen arbetar för att uppnå en mer strategisk användning av statsbidragen, t.ex. genom att införa riktade statsbidrag i de generella statsbidragen eller genom att förenkla de befintliga riktade statsbidragen.

Förslag till ramanslagen inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2017 anvisar ramanslagen inom utgiftsområde 25 enligt tabell 1 nedan. För 2017 föreslås utgiftsområdet öka med 12,2 miljarder kronor till ca 105,6 miljarder kronor jämfört med 2016. Ökningen förklaras huvudsakligen av förslag om ytterligare stöd till kommunsektorn för att möjliggöra för sektorn att utveckla välfärden. Dessutom tillkommer andra ekonomiska regleringar som netto ökar anslagsnivån.

Tabell 1 Regeringens anslagsförslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner 2017

Tusental kronor

Anslag		Belopp
1:1	Kommunalekonomisk utjämning	94 657 037
1:2	Utgjänningsbidrag för LSS-kostnader	3 890 933
1:3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	6 950
1:4	Stöd med anledning av flyktingsituationen	7 000 000
Summa		105 554 920

Källa: Budgetpropositionen för 2017 (2016/17:1).

Anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 94,7 miljarder kronor 2017 till anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner och landsting enligt lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning och även som ett instrument för ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn.

Jämfört med 2016 innebär regeringens förslag en höjning av anslaget med knappt 5 miljarder kronor. Av höjningen svarar nya föreslagna och tidigare aviserade och beslutade tillskott för 3,9 miljarder kronor. Regeringen föreslår ökade resurser till välfärden motsvarande 10 miljarder kronor, varav 3 miljarder kronor föreslås fördelas via anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning. Resterande del tillförs anslaget 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen. Vidare kompenseras kommuner och landsting för avskaffandet av nedsättningen av socialavgifter för unga med ca 0,4 miljarder kronor. För att stärka hälso- och sjukvården i bred bemärkelse föreslås att landstingen tillförs ett tillskott om 0,5 miljarder kronor per år fr.o.m. 2017.

Regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen svarar för ca 1,4 miljarder kronor. Regleringen avser bl.a. förslag om rätt till utbildning inom komvux på gymnasial nivå, glasögonbidrag för unga, avgiftsfri tandvård för barn och unga, utökad undervisningstid i matematik och avgiftsfri öppenvård för personer över 85 år.

Övriga ekonomiska regleringar uppgår till ca -0,3 miljarder kronor och avser i huvudsak förslag om höjd beloppsgräns vid avdrag för resor till och från arbetet.

Anslaget 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader

Till anslaget 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader föreslår regeringen att riksdagen anvisar ca 3 891 miljoner kronor 2017. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner enligt lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS.

Enligt preliminär beräkning från Statistiska centralbyrån (SCB) kommer utjämningsbidragen att uppgå till ca 3 891 miljoner kronor 2017, varför regeringen föreslår att detta belopp anvisas. Jämfört med 2016 är det en höjning av anslaget med ca 178 miljoner kronor.

Anslaget 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer

Till anslaget 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer föreslår regeringen att riksdagen anvisar 6,95 miljarder kronor 2017.

Under anslaget anvisas medel som får användas för statsbidrag till två organisationer inom det kommunalekonomiska området, Rådet för kommunal redovisning (RKR) och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Anslaget får vidare användas till insatser för att utveckla statens styrning av kommuner och landsting.

RKR är en ideell förening för normbildning i kommunala redovisningsfrågor med uppgift att främja god redovisningssed i enlighet med lagen (1996:614) om kommunal redovisning. Medlemmar i föreningen är staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), som i avtal har förbundit sig att årligen stödja föreningens verksamhet ekonomiskt med vardera 1,4 miljoner kronor. RKR har anhållit om statligt bidrag för 2017 års verksamhet med 1,4 miljoner kronor.

Även RKA är en ideell förening. Medlemmarna är staten och SKL. RKA tillhandahåller nyckeltal i en databas för jämförelser i kommunsektorn. Syftet med databasen är att stödja uppföljningen av måloppfyllelse och resursanvändning i kommuner och landsting. Även i denna förening har medlemmarna i avtal förbundit sig att årligen stödja föreningens verksamhet med högst 3,95 miljoner kronor vardera. RKA har anhållit om ökade bidrag för 2017. Regeringen anser att det är angeläget att stödja utvecklingen av databasen för att värna välfärdens kärna och främja effektivisering av sektorn, bl.a. till följd av de framtida utmaningar som kommunsektorn står inför. Efter en överläggning med SKL har medlemmarna kommit överens om att föreslå en ökning av bidraget med 1,2 miljoner kronor per år, varav statens del utgör hälften. Regeringen föreslår därför att RKA beviljas 4,55 miljoner kronor i bidrag.

För att kunna möta kommunernas utmaningar och förbättra styrningen i den offentliga sektorn i syfte att skapa mer effektiva verksamheter samt större nytta för medborgarna anses det viktigt med ett brett angreppssätt som bl.a. omfattar flera olika metoder. Regeringen föreslår därför en tillfällig satsning för att förbättra styrningen i den offentliga sektorn t.ex. genom åtgärder som har en forskningsinriktning eller som avser fördjupade kunskaps-sammanställningar. För dessa åtgärder beräknas 1 miljon kronor behövas årligen 2017–2020. Regeringen föreslår därför ett tillägg i anslagets ändamål.

Anslaget 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen

Regeringen föreslår att ett nytt anslag 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen förs upp på statens budget och att riksdagen anvisar 7 000 miljoner kronor på anslaget 2017. Anslaget ska få användas för statsbidrag till kommuner och landsting. Stödet fördelas med 80 procent till kommunerna och 20 procent till landstingen. Vid fördelningen av medel mellan kommunerna ska antalet asylsökande och nyanlända i en kommun samt fördelningen mellan barn och vuxna i relation till kommunens befolkningstal beaktas. Vid fördelningen mellan landstingen ska hänsyn tas till antalet asylsökande och nyanlända i respektive landsting.

Motionerna

Moderaterna

I kommittémotion 2016/17:3322 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1 föreslås att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ska ökas med 404 miljoner kronor 2017 jämfört med vad regeringen föreslår. I motionen framhålls att kommunernas ekonomi kommer att befinna sig under betydande press kommande år, varför motionärerna anser att oriktade medel motsvarande 33 miljarder kronor bör tillföras kommunerna under 2017–2020. Stora insatser bedöms behövas när det gäller integration av nyanlända på arbetsmarknaden. Motionärerna vill därför att 4 miljarder kronor ska tillföras kommunerna för att stärka deras arbete med integration.

I kommittémotion 2016/17:3046 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 och yrkandena 10–13 anförs att skolan är en bärande del av Moderaternas plan för ett starkare Sverige. Motionärerna vill bl.a. utöka möjligheten till förskola för barn och familjer med försörjningsstöd, införa en timme mer undervisningstid per dag i grundskolan, införa mer matematik på högstadiet, införa en utökad och obligatorisk lovskola, starta försöksverksamhet med sommarkollo för nyanlända elever och införa en skyldighet för kommuner och fristående huvudmän att erbjuda läxhjälp. Sammantaget vill motionärerna att det avsätts medel motsvarande ca 3,4 miljarder kronor på anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning 2017.

Liknande yrkanden återfinns även i kommittémotion 2016/17:3064 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1, partimotion 2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 36 och i partimotion 2016/17:3389 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 27, 32, 35 och 36.

I en alliansgemensam kommittémotion 2016/17:3070 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om bl.a. utökat utbildningsfokus under sommaren för nyanlända.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2016/17:2231 av Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (båda SD) yrkar motionärerna på att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ska minskas med 25 962 miljoner kronor 2017, jämfört med vad regeringen föreslår. Detta som en följd av att motionärerna vill att pensionärerna ska omfattas av det befintliga jobbskatteavdraget, vilket leder till ökade kommunala skatteintäkter, och som en följd av att motionärerna vill se lägre migrationsrelaterade utgifter.

Motionärerna avvisar regeringens förslag om ett nytt anslag 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen om 7 miljarder kronor. I stället föreslås ett nytt anslag 2:1 Stöd till offentliganställd personal och välfärdens kärnverksamhet. Medlen ska användas som en stimulans för att möjliggöra heltidsarbete, ett omvårdnadslyft och för arbetsmiljö och löner.

Liknande motionsyrkanden finns även i kommittémotion 2016/17:2227 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 2 och 3, i kommittémotion 2016/17:2506 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 18 och i kommittémotion 2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson (båda SD) yrkande 2.

Centerpartiet

I kommittémotion 2016/17:3434 av Emil Källström m.fl. (C) yrkande 1 föreslås att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ska ökas med 142 miljoner kronor 2017 jämfört med vad regeringen föreslår. I motionen framhålls att det är av största vikt att kommunsektorn ges goda och långsiktiga förutsättningar för att finansiera sin verksamhet och anpassa den efter lokalt skiftande behov. Motionärerna vill därför att anslaget ökas med 2 500 miljoner kronor genom att nu riktade statsbidrag omvandlas till generella statsbidrag.

Förändringen av anslaget förklaras vidare av att motionärerna vill begränsa rätten till retroaktiv föräldraförsäkring för nyanlända, ersätta särskilt anställningsstöd med utvecklade nystartsjobb, införa en äldreboendegaranti och inte höja underhållsstödet. Sammantaget medför detta en ökning av anslaget med ca 932 miljoner kronor. Anslaget förändras också som en följd av att motionärerna kompenserar kommunsektorn för ändrade skatteintäkter och lönekostnader. Detta som en följd av att motionärerna bl.a. vill införa s.k. ingångsavgifter, reformera nystartsjobben, avskaffa avdraget för övriga utgifter och höja förmånsvärdet för icke-miljöbilar. Kommunsektorns inkomster regleras för detta genom att anslaget sammantaget minskas med ca -2 276 miljoner kronor. Vidare avvisar motionärerna regeringens förslag om lovskola, avgiftsfri öppenvård för äldre, avgiftsfria glasögon för barn, kostnadsfri mammografi och avgiftsfri tandvård för unga samtidigt som barmdelen i riksnormen för försörjningsstödet avlutas, vilket innebär att anslaget minskas med ca 1 014 miljoner kronor.

Sammantaget innebär detta att anslagen inom utgiftsområdet ökas med 142 miljoner kronor 2017 jämfört med vad regeringen föreslår.

I en alliansgemensam kommittémotion 2016/17:3070 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om bl.a. utökat utbildningsfokus under sommaren för nyanlända.

Liberalerna

I kommittémotion 2016/17:3443 av Mats Persson m.fl. (L) yrkande 1 föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ska ökas med 1 066 miljoner kronor 2017 jämfört med vad regeringen föreslår. Motionärerna vill värna möjligheten att upprätthålla den offentliga servicen i hela landet. Oavsett bostadsort ska individer ha rätt att få likvärdig kvalitet på vården, omsorgen, socialtjänsten och andra välfärdstjänster. De ekonomiska villkoren för kommuner och regioner behöver därför enligt motionärerna utjämnas med avseende på faktorer som inte går att påverka. Motionärerna anser att nyanlända elever kan behöva mer tid i grundskolan för att nå kunskapsmålen och föreslår därför att sommarlovet förkortas för denna grupp. För att kompensera kommunerna för ökade utgifter ökas anslaget med 3 550 miljoner kronor. Motionärerna anser vidare att bl.a. antalet undervisningstimmar i grundskolan ska öka och att antalet undervisningstimmar i matematik på högskolan bör bli fler. För detta utökas anslaget med 1 545 miljoner kronor. Motionärerna vill vidare höja nivån på jobbstimulansen i försörjningsstödet och att riksnormen för försörjningsstödet höjs. För detta ökas anslaget med 200 miljoner kronor. Motionärerna avvisar regeringens förslag på resurstillskott till kommunsektorn på sammantaget 10 miljarder kronor, varav 3 miljarder kronor under anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning och 7 miljarder kronor under anslaget 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen. Som ett generellt tillskott bedöms medlen inte vara avgörande för kommunsektorns ekonomi, varför de avvisas. Av samma skäl

avvisas regeringens förslag om resursförstärkning till landstingen om 0,5 miljarder kronor. Motionärerna avvisar också ett antal av regeringens föreslagna utgiftsökningar av statsbidraget eftersom de enligt motionärerna syftar till att förstatliga ansvaret för uppgifter som motionärerna anser bör skötas av kommuner och landsting. Det gäller bidrag för glasögon till barn och unga, gratis tandvård för unga, avgiftsfri öppenvård för personer över 85 år och avgiftsfri screening mot bröstcancer, vilket motsvarar en minskning av anslaget på ca 0,7 miljoner kronor.

Sammantaget vill motionärerna att anslagen inom utgiftsområdet minskas med 5,93 miljarder kronor 2017 jämfört med vad regeringen föreslår.

I en alliansgemensam kommittémotion 2016/17:3070 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om bl.a. utökat utbildningsfokus under sommaren för nyanlända.

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2016/17:3352 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkande 1 föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ska minskas med ca 4 miljarder kronor 2017 jämfört med vad regeringen föreslår. Utvecklingen av kommunsektorns skatteunderlag framhålls som det mest betydelsefulla för att kommuner och landsting ska kunna uppehålla och utveckla välfärden. Motionärerna anser inte att regeringens politik främjar fler människor i arbete, och de ökade generella statsbidragen som regeringen föreslår anses inte komma att lösa de långsiktiga välfärdsutmaningarna. I stället framhålls effektivitet och ändamålsenlighet som viktiga parametrar när reformer och riktlinjer beslutas. Prestationsbaserade ersättningar som överlåter åt landsting och kommuner att själva välja lämpliga metoder framhålls som exempel på god statlig styrning. Motionärerna avvisar därför regeringens förslag om resurstillskott på 3 miljarder kronor på anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning och 7 miljarder kronor på anslaget 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen. Motionärerna avvisar också regeringens förslag om kostnadsfri tandvård för unga, kostnadsfri sjukvård för personer över 85 år och kostnadsfri mammografi. Den viktigaste välfärdspolitiska åtgärden för att stärka kommunernas ekonomi är enligt motionärerna att ge förutsättningar för att skapa nya arbeten. I stället för utökade generella bidrag vill motionärerna att vissa anslag under utgiftsområde 9 utökas för att på så sätt stärka välfärden när det gäller vård och omsorg.

Vidare vill motionärerna att anslaget 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader utökas med ca 0,23 miljarder kronor 2017 jämfört med vad regeringen föreslår.

Sammantaget vill motionärerna att anslagen inom utgiftsområde 25 minskas med 10,83 miljarder kronor jämfört med vad regeringen föreslår.

I en alliansgemensam kommittémotion 2016/17:3070 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om bl.a. utökat utbildningsfokus under sommaren för nyanlända.

Sammanställning av förslag till ramanslag

I tabell 2 nedan redovisas regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag inom utgiftsområde 25.

Tabell 2 Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna

Miljoner kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		M	SD	C	L	KD
1:1 Kommunalekonomisk utjämning	94 657	+404	-25 962	+142	+1 066	-4 056
1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	3 891					+226
1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	7					
1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen	7 000		-7 000		-7 000	-7 000
Nya anslag						
99:1 Stöd till offentliganställd personal och välfärdens kärnverksamhet			+7 000			
Summa för utgiftsområdet	105 555	+404	-25 962	+142	-5 934	-10 830

Källa: Budgetpropositionen för 2017, Moderaternas utgiftsområdesmotion 2016/17:3322, Sverigedemokraternas utgiftsområdesmotion 2016/17:2231, Centerpartiets utgiftsområdesmotion 2016/17:3434, Liberalernas utgiftsområdesmotion 2016/17:3443 och Kristdemokraternas utgiftsområdesmotion 2016/17:3352.

Kompletterande information

Statskontorets rapport 2016:24 Statens styrning av kommunerna

Den 4 februari 2016 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att kartlägga, analysera och i vissa delar lämna förslag om statens styrning av statlig respektive kommunal verksamhet. Den 24 oktober presenterade Statskontoret deluppdragen om den samlade statliga styrningen av kommuner och landsting samt styrningens effekter på enskilda kommuner och landsting. I rapporten görs bedömningen att den samlade statliga styrningen av kommunerna har ökat i omfattning, komplexitet och detaljeringsgrad under de senaste decennierna. Det framhålls vara många myndigheter som styr den kommunala verksamheten och att nya styrformer har tillkommit som t.ex. överenskommelser och handlingsplaner. Styrningen genom specialdestinerade statsbidrag har också ökat. Kommunerna har även fått nya ansvarsområden, t.ex. att tillhandahålla bostäder för nyanlända som har fått uppehållstillstånd. Den samlade statliga styrningen beskrivs som tydlig att förhålla sig till i genomförandet av de kommunala verksamheterna men styrningen beskrivs också som kortsiktig, ryckig och inte anpassad efter lokala förhållanden. Samtidigt konstateras i

rapporten att det är svårt att på ett övergripande sätt beskriva statens samlade styrning, vilket också gör det svårt att bedöma de samlade effekterna av den. Ett av skälen som anges är att styrningen riktar sig mot olika nivåer i kommunerna.

Ny utredning som ska se över kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting

Den 3 november 2016 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att se över kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting (dir. 2016:91). I uppdraget ingår att överväga om större samhällsförändringar som påverkar kostnaderna för kommuner och landsting i tillräckligt hög grad fångas upp av det nuvarande systemet. Utredaren ska även analysera om det finns möjlighet att förenkla utjämnningen. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2018.

Ekonomirapporten, oktober 2016 – om kommunernas och landstingens ekonomi

I oktober 2016 presenterade Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) sin rapport om kommunernas och landstingens ekonomi. Enligt rapporten står kommunsektorn inför stora verksamhetsmässiga och ekonomiska utmaningar. Kostnadsökningarna väntas tillta, samtidigt som skatteintäkterna ökar långsammare. Det är framför allt kostnaderna för demografin som väntas öka. I rapporten framhålls skatteintäkter som den viktigaste inkomstkällan. Den underliggande ökningen av skatteunderlaget bedöms emellertid inte räcka till för att behålla resultatet på en någorlunda oförändrad nivå, utan det krävs enligt SKL både resurstillskott och andra åtgärder för att få kalkylen att gå ihop. I rapporten ifrågasätts om dagens ordning med en stor mängd riktade statsbidrag är ändamålsenlig. De satsningar som är förknippade med statsbidragen framhålls ofta som initialt underfinansierade och efterhand kostnadsdrivande samtidigt som resultaten av satsningarna i många fall är tveksamma. SKL förordar i stället satsningar som är selektiva, framåtsyftande, genomtänkta och förankrade.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis kan utskottet konstatera att riksdagen den 23 november 2016 sa ja till regeringens budgetförslag för 2017. Därmed beslutade riksdagen om ramar för de 27 utgiftsområdena. Ramen för utgiftsområde 25 fastställdes till 105,6 miljarder kronor för 2017. De förslag till anslag inom utgiftsområdet som är högre än den beslutade ramen kan inte bifallas vid behandlingen av utgiftsområdet. Utskottet noterar att Moderaterna och Centerpartiet har anslagsförslag som är högre än den ram som fastställts av riksdagen. Övriga tre oppositionspartier har lämnat anslagsförslag som med varierande belopp understiger ramen.

Utskottet har tagit del av regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet och kan notera att det finns svårigheter med att följa upp hur de generella statsbidragen används och att dra slutsatser om sambanden mellan storleken på de generella statsbidragen, fördelningen av dessa och enskilda kommuners och landstings ekonomiska resultat och finansiella ställning. Liksom tidigare vill utskottet framhålla att resultatredovisningen är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen. Utskottet vill därför återigen understryka vikten av att regeringen kan analysera och dra generella slutsatser om sambandet mellan statsbidragen och måluppfyllelsen för utgiftsområdet.

Kommuner och landsting ansvarar för en stor del av de skattefinansierade välfärdstjänsterna inom vård, skola och omsorg och utgör därmed en viktig del av den svenska ekonomin. För att kommunsektorn ska kunna bedriva dessa verksamheter med hög effektivitet och hög kvalitet är det av stor vikt att sektorn ges goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar, vilket också är målet med utgiftsområdet.

När det gäller kommunsektorn som helhet kan utskottet notera att positiva resultat har redovisats sedan 2004 och att resultatet för 2015 var ca 2 miljarder kronor högre jämfört med 2014. Under perioden 2005–2015 har resultatet varierat mellan som lägst 7 miljarder kronor och som högst 19,3 miljarder kronor. För kommunerna uppgick resultaten i genomsnitt till 11,6 miljarder kronor och för landstingen till 2,1 miljarder kronor. Av 290 kommuner redovisade 266 ett positivt resultat 2015, vilket är 36 kommuner fler än 2014. Av landstingen redovisade elva av 20 ett positivt resultat, vilket var en försämring med två landsting jämfört med 2014. Samtidigt noteras att spridningen i resultat mellan enskilda kommuner och landsting är relativt stor.

Kostnaderna i kommunsektorn har utvecklats i relativt måttlig takt sedan 2005 för att öka i snabbare takt 2015 jämfört med genomsnittet sedan 2005. Kostnadsökningarna under 2015 kan bl.a. förklaras av de demografiska förändringarna och det stora antalet asylsökande under året. Utskottet kan notera att kommunsektorn står inför betydande utmaningar bl.a. som en följd av den demografiska utvecklingen, mottagandet av asylsökande och nyanlända och medborgarnas förväntningar på likvärdig service av god kvalitet, utmaningar som ställer krav på bl.a. personal- och kompetensförsörjning och förmåga till innovation och helhetssyn men också effektiviseringar. Utskottet delar regeringens bedömning om att Sverige ska ha en välfärd av hög kvalitet som går att lita på och står därför bakom regeringens förslag om ett tillskott till kommuner och landsting på 10 miljarder kronor årligen i form av ett permanent generellt statsbidrag. Det ger kommuner och landsting möjlighet att bl.a. anställa fler och stärka vården, skolan och omsorgen. Genom att investera i välfärden skapas också förutsättningar att förbättra arbetsmiljön i bl.a. många kvinnodominerande branscher som kännetecknas av större problem med ohälsa än andra branscher.

Utskottet delar också regeringens bedömning om att hälso- och sjukvården behöver förstärkas i bred bemärkelse och står bakom regeringens förslag om ett tillskott till landstingen på 500 miljoner kronor per år från och med 2017.

Utskottet vill också framhålla vikten av att offentligt finansierade välfärdstjänster ska hålla en god och likvärdig kvalitet och att de resurser som används kommer brukarna till godo, oavsett utförare. Det är centralt att resurserna till välfärden används till just det som de är avsedda för.

Budgetpropositionens förslag till anslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet. Enligt utskottet är förslagen väl avvägda och skapar goda förutsättningar för kommuner och landsting att bedriva viktiga välfärdstjänster såsom sjukvård, äldreomsorg och skola. Med detta säger utskottet ja till regeringens förslag till anslag inom utgiftsområde 25 och säger nej till samtliga här aktuella motionsyrkanden.

Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och socialtjänstlagen (2001:453), och tillstyrker därmed förslaget om en avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre.

Jämför särskilda yttrandena 5 (C), 6 (L) och 7 (KD).

Propositionen

I propositionen föreslås att öppenvården för personer som är 85 år eller äldre görs avgiftsfri. Förslaget syftar till att förbättra hälsan hos äldre personer som har ett omfattande behov av hälso- och sjukvård och innebär en ändring av hälso- och sjukvårdslagen. Samtidigt föreslås att socialtjänstlagen ändras. Ändringen innebär att kommuner inte får minska minimibeloppet med anledning av att den enskilde omfattas av sådan avgiftsfrihet som avses i 26 § andra stycket hälso- och sjukvårdslagen.

Flertalet av de remissinstanser som har yttrat sig står bakom förslaget, men har haft synpunkter på den valda åldersgränsen. Regeringen framhåller att den föreslagna åldersgränsen på 85 år bedöms som väl avvägd i förhållande till äldres konsumtion av vård. Regeringen har också för avsikt att följa upp reformen och dess utveckling.

Lagrådet hade ingen invändning mot remissens lagförslag.

Lagförslagen förslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Motionerna

Centerpartiet

I kommittémotion 2016/17:3434 av Emil Källström m.fl. (C) yrkandena 2 och 6 avvisar regeringens förslag om en avgiftsfri öppenvård för äldre och därmed regeringens förslag om en ändring i hälso- och sjukvårdslagen. I motionen framhålls att det är viktigt att den kommunala sektorn ges goda och långsiktiga förutsättningar att finansiera sin verksamhet och anpassa den efter lokalt skiftande behov. All makt ska finnas så nära människorna som möjligt, där kommuner, landsting och regioner utgör naturliga arenor för att lokalt organisera verksamheter som betyder mycket för människor.

Liberalerna

I kommittémotion 2016/17:3443 av Mats Persson m.fl. (L) yrkandena 2 och 6 framhålls behovet av en återhållsamhet med att ålägga kommuner och landsting nya uppgifter. Motionärerna avvisar bl.a. regeringens förslag om en

avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre och därmed förslaget om en ändring i hälso- och sjukvårdslagen, eftersom förslaget syftar till att förstatliga ansvaret för uppgifter som enligt motionärerna bör skötas av kommuner och landsting. Motionärerna anser att det behövs en diskussion om ansvarsfördelningen mellan stat, landsting, regioner och kommuner och inte ett stegvis förstatligande av uppgifter som regeringen inte lyckats övertyga sina partikamrater på lokal nivå att prioritera.

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2016/17:3352 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkandena 2 och 6 framhålls att regeringen för en politik som slår hårt mot jobb och företagande. Motionärerna ser med oro på att regeringen bedriver en politik som slår mot jobb och företagande samtidigt som man utökar det offentliga åtagandet genom flera satsningar på att kostnadsbefria utvalda delar av välfärden. Denna politik anses riskera att leda till färre jobb, minskad sysselsättning och en försämrad möjlighet att möta det ökade offentliga åtagandet, varför den avvisas. Mot den bakgrunden avvisar motionärerna regeringens förslag om att införa en avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre och därmed förslaget om en ändring i hälso- och sjukvårdslagen.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet har yttrat sig över regeringens förslag om en ändring i hälso- och sjukvårdslagen och därmed över förslaget om en avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre samt motioner (2016/17:SoU2y).

I yttrandet anförs inledningsvis att lagförslagen ligger inom hälso- och sjukvårdsområdet, men att regeringen för fram sina förslag inom utgiftsområde 25 i budgetpropositionen. Socialutskottet vill i det sammanhanget påminna om fackutskottsprincipen som uttrycks i 7 kap. 5 § riksdagsordningen (RO) och att socialutskottet bereder ärenden om bl.a. hälso- och sjukvård enligt bilaga till RO.

Socialutskottet ställer sig bakom regeringens förslag om en avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre och föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag om en ändring i hälso- och sjukvårdslagen och avstyrker motionsförslagen.

En avvikande mening har lämnats (C, L, KD).

Utskottets ställningstagande

Finansutskottet har tagit del av socialutskottets yttrande och regeringens bedömning om att många äldre har ett stort behov av hälso- och sjukvård och att kostnaderna för gruppens upprepade besök kan bli kännbara trots högkostnadsskyddet. Finansutskottet har ingen annan uppfattning än socialutskottet i frågan och står därför bakom regeringens förslag om en

avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre och avstyrker därmed här aktuella motionsyrkanden.

Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) och tillstyrker därmed förslaget om att successivt förlänga den avgiftsfria barn- och ungdomstandvården från 19 år till 23 år.

Jämför särskilda yttrandena 8 (M), 9 (C), 10 (L) och 11 (KD).

Propositionen

I propositionen föreslås att tandvårdslagen ändras i tre steg, vilket innebär att folktandvården ska svara för regelbunden och fullständig tandvård för personer till och med de år de fyller 21, 22 respektive 23 år. Åldersgruppen 20–29 har den lägsta besöksfrekvensen i tandvården, varför åldersgränsen för den avgiftsfria tandvården föreslås höjas. Det förebyggande arbetet bedöms som viktigt och det anses kunna minska risken för framtida tandvårdsproblem.

Flertalet av de remissinstanser som har lämnat yttrande ställer sig bakom förslaget om att successivt förlänga den avgiftsfria barn- och ungdomstandvården från 19 år i dag till 23 år. Flertalet remissinstanser framför att kostnadsberäkningarna för reformen behöver uppdateras. Regeringens bedömning är att de ursprungliga kostnadsberäkningarna även i fortsättningen kan ligga till grund för reformen eftersom de bl.a. baserar sig såväl på en ökning av tandvårdsbesöken som på ökade tandvårdskostnader.

Lagrådets yttrande har inhämtats, i vilket det framförs att syftet med ändringen i tandvårdslagen inte gav tillräckligt underlag för att Lagrådet skulle kunna fullgöra granskningsuppgiften, enligt gällande bestämmelser. Detta avhjälpes delvis under föredragningen. Med reservation för det hade Lagrådet ingen invändning mot remissens lagförslag. Lagrådet noterade dock att ordet ”unga” kommer att utvidgas till att avse personer som har fyllt 23 år. Lagrådet förordar en viss försiktighet med att beteckna personer i allt högre åldrar som ”unga”, särskilt om denna kategori sätts i motsats till ”vuxna”. Som en följd av Lagrådets synpunkter framhålls att förtydliganden har gjorts när det gäller skälen för reformens genomförande och att benämningen på barn och unga har ersatts av benämningen personer.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017, den 1 januari 2018 respektive den 1 januari 2019.

Motionerna

Moderaterna

I kommittémotion 2016/17:3322 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 2–4 avvisas regeringens förslag om en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna och därmed förslaget om en ändring i tandvårdslagen.

Centerpartiet

I kommittémotion 2016/17:3434 av Emil Källström m.fl. (C) yrkandena 3–5 avvisas regeringens förslag om en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna och därmed förslaget om en ändring i tandvårdslagen. I motionen framhålls att det är viktigt att den kommunala sektorn ges goda och långsiktiga förutsättningar att finansiera sin verksamhet och anpassa den efter lokalt skiftande behov. All makt ska finnas så nära människorna som möjligt, där kommuner, landsting och regioner utgör naturliga arenor för att lokalt organisera verksamheter som betyder mycket för människor.

Liberalerna

I kommittémotion 2016/17:3443 av Mats Persson m.fl. (L) yrkandena 3–5 avvisas förslaget om att införa en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna och därmed förslaget om en ändring i tandvårdslagen. Motionärerna anser att det behövs en diskussion om ansvarsfördelningen mellan stat, landsting, regioner och kommuner och inte ett stegvis förstatligande av uppgifter som regeringen inte lyckats övertyga sina partikamrater på lokal nivå att prioritera.

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2016/17:3352 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkandena 3–5 avvisas förslaget om att införa en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna och därmed förslaget om en ändring i tandvårdslagen. Motionärerna ser med oro på att det offentliga åtagandet utökas genom flera satsningar på att kostnadsbefria utvalda delar av välfärden. Förslaget anses vara en politik som riskerar att leda till färre jobb, minskad sysselsättning och en försämrad möjlighet att möta det ökade offentliga åtagandet, varför det avvisas.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet har yttrat sig över regeringens förslag om en ändring i tandvårdslagen och därmed över förslaget om en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna (2016/17:SoU2y).

I yttrandet anförs inledningsvis att lagförslagen ligger inom hälso- och sjukvårdsområdet, men att regeringen för fram sina förslag inom utgiftsområde 25 i budgetpropositionen. Socialutskottet vill i det sammanhanget påminna om fackutskottsprincipen som uttrycks i 7 kap. 5 § riksdagsordningen (RO) och att socialutskottet bereder ärenden om bl.a. hälso- och sjukvård enligt bilaga till RO.

Socialutskottet ställer sig bakom regeringens förslag om en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna och föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag om en ändring i tandvårdslagen och avstyrker motionsförslagen.

En avvikande mening har lämnats (M, C, L, KD).

Utskottets ställningstagande

Finansutskottet har tagit del av socialutskottets yttrande och regeringens bedömning om att unga vuxna i åldersgruppen 20–29 år har den lägsta besöksfrekvensen i tandvården. Finansutskottet har inte någon annan uppfattning än socialutskottet i frågan och står därför bakom regeringens förslag om att successivt förlänga den avgiftsfria barn- och ungdomstandvården från 19 års ålder i dag till 23 år och avstyrker därmed här aktuella motionsyrkanden.

Reservation

Anslag inom utgiftsområde 25, punkt 1 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD) och Dennis Dioukarev (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:2227 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,

2016/17:2506 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 18 och

2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson (båda SD) yrkande 2,

bifaller delvis proposition 2016/17:1 utgiftsområde 25 punkt 6 och motion

2016/17:2231 av Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (båda SD) och

avslår motionerna

2016/17:3046 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 4 och 10–13,

2016/17:3064 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1,

2016/17:3070 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 5,

2016/17:3322 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1,

2016/17:3352 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkande 1,

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 36,

2016/17:3389 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 27, 32, 35 och 36,

2016/17:3434 av Emil Källström m.fl. (C) yrkande 1 och

2016/17:3443 av Mats Persson m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi Sverigedemokrater anser att Sverige i dag är ett splittrat land. För mycket fokus läggs på olika gruppindelningar i stället för på samhällsövergripande gemenskap. En alltför omfattande invandring har ominstgjort en reell möjlighet för de invandrande att möta det svenska samhället. Med en bas i socialkonservatism och nationalism bör politiken därför inriktas på att ge ett så starkt fundament som möjligt för det svenska samhället. För att bryta upp segregationen och skapa ett integrerat, gemensamt samhälle krävs en invandring i tillräckligt liten skala för att låta invandrare växa in i landet. Mot bl.a. den bakgrunden bör regeringens förslag om att uppföra ett nytt anslag 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen på statens budget med 7 miljarder kronor avvisas. I stället bör ett nytt anslag 2:1 Stöd till offentliganställd personal och välfärdens kärnverksamhet föras upp på statens

budget med 7 miljarder kronor. I dag arbetar många inom offentlig sektor deltid trots att de hellre skulle vilja arbeta heltid. Detta är ett problem för såväl män som kvinnor, men eftersom huvuddelen av dessa deltidsanställda utgörs av kvinnor kan det även betraktas som ett jämställdhetsproblem. Vi anser att alla bör ha rätt att arbeta heltid.

Vidare bör det s.k. omvårdnadslyftet förlängas med ytterligare fyra år och ytterligare 1 miljard kronor.

Genom tillskottet på 7 miljarder kronor skapas förutsättningar för kommuner och landsting att erbjuda heltidstjänster och förbättra arbetsmiljön samtidigt som utrymme skapas för att höja lönerna och förlänga omvårdnadslyftet. Sammantaget innebär detta en oförändrad utgiftsram jämfört med vad regeringen föreslår.

Med hänvisning till detta tillstyrks Sverigedemokraternas förslag till anslagsbeslut.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 25, punkt 1 (M)

Ulf Kristersson (M), Maria Plass (M), Jörgen Andersson (M) och Jan Ericson (M) anför:

Sverige beskrivs ofta som ett av världens bästa länder vad gäller samhällsutveckling och livskvalitet. Men Sverige står inför betydande utmaningar under kommande år, med en åldrande befolkning och ett stort flyktningmottagande. Behovet av bostäder, skolor, vård och omsorg ökar samtidigt som antalet skattebetalare inte följer med.

Budgetpropositionen visar på en regering som står handfallen inför de viktiga utmaningar Sverige står inför och som inte förmår ta vara på de goda förutsättningar vi har. Regeringens politik med stora skattehöjningar på jobb och företagande riskerar att leda till att Sveriges jobbtillväxt bromsas, och den riskerar också att försämra möjligheterna till en god integration genom att höja trösklarna in till arbetsmarknaden. Det här är fel väg för Sverige.

Vi moderater står för en annan väg. Vårt mål är att öka välbördet och tryggheten för alla medborgare i Sverige. Genom fler jobb och en stark ekonomi byggs Sverige starkt. De reformförslag vi presenterar är därför fokuserade på hur jobben ska bli fler. Vi vill minska utanförskapet och stärka incitamenten till att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer, stärka investeringarna i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Fler i arbete är avgörande för att få mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter och beslutas i två steg. Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag på ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. I stället framför vi i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som Moderaterna presenterar i motion 2016/17:3322 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1.

För att långsiktigt och uthålligt stärka välfärden krävs att ekonomin växer och att fler kommer i jobb. När fler betalar skatt och skattebasen växer skapas mer resurser till vår gemensamt finansierade välfärd. Det är utgångspunkten för Moderaternas politik. När Moderaterna föreslår sänkta skatter, stramare bidrag och bättre företagsklimat, handlar dessa åtgärder ytterst om att långsiktigt trygga vår välfärd. Moderaterna vill hitta en avvägning som gör att

våra trygghetssystem fångar upp och skyddar människor som oförskyllt råkar illa ut till följd av sjukdom, arbetslöshet eller arbetsskada men som samtidigt ger tillräckliga drivkrafter till arbete.

Bokslutet efter åtta år i regering visar på att Alliansens ekonomiska politik och välfärdspolitik har fungerat och gått hand i hand. Alliansens ekonomiska politik bedöms ha lett till att motsvarande knappt 270 000 jobb skapades 2014 jämfört med när Alliansen tillträdde. Enligt beräkningar från riksdagens utredningstjänst har vård, skola och omsorg samtidigt stärkts med mer än 100 miljarder kronor i fasta priser. Resurserna för både vård, skola och omsorg har också ökat per invånare.

På kort sikt finns dock anledning att stärka välfärdens finansiering från statligt håll. Det krävs dels för att stärka kommunernas ekonomi generellt, dels för att öka integrationsinsatserna och dels för att höja ambitionsnivån i den svenska skolan. Vi anser därför att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör öka med 404 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Utöver oriktade satsningar på kommunerna satsar Moderaterna stora resurser på skolan, med allmän förskola från två år, en timme mer i skolan i lågstadiet, mer matte i högstadiet, utökad lovskola och obligatorisk läxhjälp. Dessutom satsar vi på integration genom att öka jobbstimulansen i det ekonomiska biståndet, och satsar på 30 timmars förskola för särskilt utsatta barn vars föräldrar får försörjningsstöd.

2. Anslag inom utgiftsområde 25, punkt 1 (C)

Emil Källström (C) anför:

Centerpartiet har i budgetmotion 2016/17:3494 föreslagit ett alternativ till regeringens budgetproposition. I motionen föreslås stora och viktiga strukturreformer på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden, omläggningar av skatten på arbete och företagets villkor samt en kraftfull grön skatteväxling där sänkt skatt på arbete finansieras genom att förorenaren betalar för utsläpp. Målet är att frigöra alla de krafter som finns runt omkring i vårt land, så att nya initiativ och idéer belönas i stället för att bestraffas.

Riksdagen har i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Eftersom riksdagen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag och Centerpartiet önskar, avstår jag från att delta i beslutet om anslagens fördelning. Centerpartiets budgetförslag måste betraktas som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. I stället framför jag i detta särskilda yttrande den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner som förordas i Centerpartiets anslagsmotion 2016/17:3434.

Ansvar för en stor del av de viktigaste politiska frågorna ligger på kommuner och landsting, t.ex. skolan, sjukvården och kollektivtrafiken. Om Sverige ska fungera måste kommuner och landsting ges förutsättningar att fungera. Politiker på nationell nivå är dock benägna att försöka detaljstyra

lokalpolitiken, vilket ofta resulterar i förslag om riktade statsbidrag som bakbinder den lokala nivån.

Centerpartiet arbetar därför efter principen att riktade statsbidrag i så stor utsträckning som möjligt ska omvandlas till generella statsbidrag. Det skapar också ett ökat utrymme för effektivisering. Mot bakgrund av detta står Centerpartiet bakom förslaget att permanenta den tillfälliga höjningen av generella statsbidrag som genomfördes inom ramen för migrationsöverenskommelsen, motsvarande ett årligt tillskott om 10 miljarder kronor till kommunerna. Däremot avvisar Centerpartiet ett antal riktade statsbidrag och höjer i stället de generella statsbidragen med ytterligare 2,5 miljarder kronor årligen. Totalt förstärks de generella statsbidragen således med 12,5 miljarder kronor per år.

Centerpartiet föreslår att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ökas med 142 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Förändringen av anslaget är ett resultat av flera olika åtgärder. Utöver en ökning av de generella statsbidragen om 2,5 miljarder kronor bör en äldreboendegaranti införas, vilket medför att anslaget ökar med 50 miljoner kronor 2017. Centerpartiet säger också nej till flera av regeringens initiativ om bl.a. lovskola, avgiftsfri öppenvård för äldre, avgiftsfri tandvård för unga, avgiftsfria glasögon för barn och kostnadsfri mammografi. Därutöver bör det generella statsbidraget regleras som en följd av bl.a. de skatteförändringar som Centerpartiet föreslår. Netto innebär detta att anslaget bör öka med 142 miljoner kronor 2017 jämfört med vad regeringen föreslår.

3. Anslag inom utgiftsområde 25, punkt 1 (L)

Mats Persson (L) anför:

De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och ekonomin befinner sig i en högkonjunktur. Men i stället för att använda högkonjunkturen för att bygga en buffert för sämre tider väljer regeringen att låna och presentera ofinansierade bidragshöjningar. I stället krävs en liberal ekonomisk politik där utbildning belönas, där skatten på jobb är lägre än i dag och där det alltid är lönsamt att gå från bidrag till jobb.

Det är tydligt att reformerna som genomfördes mellan 2006 och 2014 inte räcker för att klara de nya utmaningar vi står inför. Efter två år av rödgrön regeringsmakt står det klart att Sverige är på fel väg. Alltför många står utanför arbetsmarknaden, ofta är det personer med bristande utbildning eller utrikes födda. En stor andel elever lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Det finns fortsatt brister i sjukvård och omsorg. Migrations- och integrationsutmaningen växer. Miljö- och klimatutmaningarna kräver kraftfulla och effektiva svar. Dessutom har kriget i Syrien och IS närvaro i regionen fruktansvärda konsekvenser för såväl samhällen som människor. Att vi är fast förvissade om att visa solidaritet i den största flyktingkatastrofen sedan andra världskriget understryker bara behovet av att vårda de offentliga finanserna. För att vända utvecklingen behövs en ny vision för vad Sverige ska

vara och nya och kraftfulla förslag för att nå dit. För att möta framtidens utmaningar behöver Sverige en ny reformagenda.

Liberalerna lägger fram en budget med reformer för framtiden. Vi satsar på bättre kunskaper i skolan, bättre möjlighet för företag att anställa och ett försvar med kapacitet att försvara Sverige. Dessutom presenterar vi en integrationsplan som bygger på lika delar humanism och realism, och som motverkar parallellsambanden och hedersvåld. Vi prioriterar också det militära försvaret. Den säkerhetspolitiska situationen i vårt närområde har kraftigt försämrats på kort tid, vilket ställer höga krav på vår beredskap både vad gäller det nationella försvar och våra samarbeten med andra. Sverige behöver snabbt rusta upp och gå med i Nato.

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Liberalernas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Liberalerna vill se. Sverige kommer att tappa i jobb, kunskap och försvarsförmåga.

Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. På majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med det förslag till ram som Liberalerna förespråkade. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på lång sikt försvaga budgetprocessen och effektiviteten i finanspolitiken. Vi väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen till anslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområde 25.

Vi inom Liberalerna anser att anslagen inom utgiftsområdet sammantaget bör minska med 5 394 miljoner kronor 2017, där anslaget 1:1 Kommunal-ekonomisk utjämning bör ökas med 1 066 miljoner kronor och anslaget 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen minskas med 7 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. Besparingen bör användas till satsningar inom andra politikområden.

Regeringens s.k. välfärds miljarder om sammantaget 10 miljarder kronor bör avvisas eftersom ett generellt resurstillskott inte gör någon avgörande skillnad för kommunsektorns ekonomi. Därför bör också den ospecificerade resursförstärkningen till landstingen om 500 miljoner kronor avvisas. Vi inom Liberalerna är mer återhållsamma med att ålägga kommuner och landsting nya uppgifter, och behovet av nettotillskott kan anpassas därefter. Liberalerna avvisar därför ett antal utökningar av statsbidraget som syftar till att förstatliga uppgifter som bör skötas av kommuner och landsting, bl.a. bidrag för glasögon till barn, gratis tandvård för barn och unga vuxna och avgiftsfri öppenvård för personer över 85 år.

Anslaget 1:1 bör vidare bl.a. öka med 3 550 miljoner kronor så att nyanlända elever i grundskolan kan ges bättre möjlighet att nå kunskapsmålen, genom att skolplikten för dessa elever förlängs. Sammantaget bör anslaget 1:1 ökas med 1 066 miljoner kronor, jämfört med vad regeringen föreslår.

4. Anslag inom utgiftsområde 25, punkt 1 (KD)

Jakob Forssmed (KD) anför:

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Kristdemokraternas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Kristdemokraterna vill se. Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. På majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med de förslag till ramar som Kristdemokraterna förespråkar. Vi väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen på anslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. I det följande redovisas sammanfattningsvis innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområde 25.

För ökad gemenskap och framtidstro vill vi ha en politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer och känna trygghet och som gör det lättare för människor att gå från utanförskap till arbete. Vi vill skapa förutsättningar för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. Att stärka familjernas självbestämmande och det civila samhällets ställning skapar en grund för fungerande mellanmänniska relationer. Genom en välfungerande ekonomisk politik kan vi också satsa resurser på offentlig välfärd, lägre skatt för arbetande föräldrar, lägre skatt för arbetande seniorer och lägre skatt på pensionsinkomster. Och med genomtänkta reformer på arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap.

Nya jobb skapas inte av politiska lösningar ovanifrån; de skapas i växande och lönsamma företag. Den rödgröna regeringen tror att de kan nå Europas lägsta arbetslöshet och klara integrationsutmaningen med massiva skattehöjningar på arbete och företagande. Kristdemokraternas inriktning är den motsatta – vi vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och förbättra förutsättningarna för företagande. Det är också av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas på ett sådant sätt att resurserna används effektivt för att skapa trygghet för dem som befinner sig i utsatta situationer. Tillväxten måste komma alla till del. Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser.

Det som är mest betydelsefullt för att kommuner och landsting ska kunna upprätthålla och utveckla välfärden är skatteunderlagets utveckling. Därför är det avgörande hur antalet timmar utvecklas för att välfärdsuppdraget i kommuner och landsting ska kunna säkerställas.

Under Kristdemokraternas och Alliansens tid i regeringsmakten 2006–2014 stärktes välfärden, vilket inte minst syns i hur skattekraften, det vill säga skatteunderlaget per invånare, utvecklades under denna tid. Eftersom regeringens politik inte främjar fler människor i arbete anser vi att regeringens budget är långsiktigt problematisk för kommuner och landsting. I stället för jobbskapande reformer tillförs kommunsektorn utökade generella statsbidrag som inte kommer att lösa de långsiktiga välfärdsutmaningarna. Statsbidrag är givetvis viktiga, men samtidigt är det avgörande att jobbreformerna genomförs

och att statliga styrsystem främjar en god hushållning av gemensamma resurser. Effektivitet och ändamålsenlighet är därför viktiga parametrar när reformer och riktlinjer beslutas. Prestationsbaserade ersättningar som överlåter åt landsting och kommuner att själva välja lämpliga metoder är exempel på god statlig styrning.

Givet detta avvisar Kristdemokraterna regeringens föreslagna tillskott till det generella statsbidraget. Totalt innebär detta en minskning inom utgiftsområdet på 10 830 miljoner kronor 2017, där anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning minskas med 4 056 miljoner kronor, anslaget 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader ökas med 226 miljoner kronor och anslaget 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen minskas med 7 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag.

I stället gör Kristdemokraterna många andra satsningar på välfärden, t ex satsningar på äldreomsorgen såsom äldreboendegaranti, måltidslyft och hemtagningsteam. Inom sjukvården tillför vi medel för att exempelvis möjliggöra en förbättrad förlossningsvård, för att återinföra kömiljarden och för att avlasta sjukhuspersonalen genom att införa vårdserviceteam. Vi tillför också medel till kommunerna för att förbättra stödet till familjer genom familjerådgivning, föräldrastödsprogram och fritidspeng för barn i familjer med svag ekonomi. Genom att vi dessutom genomför strukturellt riktiga reformer för fler i arbete ser vi till att välfärdens resurser bibehålls och förstärks långsiktigt samtidigt som vi sänker skatten på arbete. De nya och stora utmaningar som kommunerna möter kräver att skatteunderlaget fortsätter öka kommande år. Därför är en effektiv jobbpolitik av avgörande betydelse för att kommuner och landsting ska kunna tillhandahålla välfärd med kvalitet. Kristdemokraternas jobbförslag kommer att leda till fler arbetade timmar och en fortsatt god utveckling av skatteunderlaget vilket främjar välfärden.

5. Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre, punkt 2 (C)

Emil Källström (C) anför:

Centerpartiet har i budgetmotion 2016/17:3494 föreslagit ett alternativ till regeringens budgetproposition. I motionen föreslås stora och viktiga strukturreformer på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden, omläggningar av skatten på arbete och företagens villkor samt en kraftfull grön skatteväxling där sänkt skatt på arbete finansieras genom att förorenaren betalar för utsläpp. Målet är att frigöra alla de krafter som finns runt omkring i vårt land, så att nya initiativ och idéer belönas i stället för att bestraffas.

Riksdagen har i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Därmed har riksdagen gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag och Centerpartiet önskar. Centerpartiets budgetförslag måste betraktas som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Därför väljer jag att avstå från att delta i beslutet och lägger

i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets syn på förslaget om en avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre.

I vår budgetproposition presenterade vi förslag för att fler jobb ska växa fram och för att integrationen ska fungera bättre. Fler jobb är grunden för en stark ekonomi och för att vi även i fortsättningen ska ha en hög kvalitet i välfärden. Därför anser vi att viktiga investeringar bör prioriteras för att stärka svensk konkurrenskraft, med mer kunskap i skolan och bättre och utbyggd infrastruktur för att knyta ihop hela vårt land och minska miljö- och klimatpåverkan. Vi anser också att välfärdens välfärdsverksamheter ska värnas och utvecklas för att möta de krav på kvalitet, tillgänglighet och valfrihet som alla svenskar kan förvänta sig av skolan, vården och omsorgen. När fler får jobb och tudelningen och utanförskapet minskar, kommer resurserna till den gemensamma välfärden att öka. Dessa resurser kan användas bättre genom att ständigt värna om kvalitetskrav och samtidigt stärka makten att välja de bästa alternativen för alla som brukar vård, omsorg och skola. Mot den bakgrunden anser vi att en avgiftsfri öppenvård för personer som är över 85 år eller äldre bör avvisas.

6. Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre, punkt 2 (L)

Mats Persson (L) anför:

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Liberalernas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Liberalerna vill se. Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på långt sikt försvaga budgetprocessen och effektiviteten i finanspolitiken. Därför väljer jag att avstå från att delta i beslutet och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Liberalernas syn på förslaget om en avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre.

Vi inom Liberalerna är mer återhållsamma än regeringen med att ålägga kommuner och landsting nya uppgifter, och behovet av nettotillskott kan anpassas därefter. Mot bl.a. den bakgrunden bör därför ett antal utökningar av statsbidraget avvisas, bl.a. en avgiftsfri öppenvård för personer över 85 år.

7. Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre, punkt 2 (KD)

Jakob Forssmed (KD) anför:

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Kristdemokraternas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Kristdemokraterna vill se. Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Därför väljer jag att avstå från att delta i beslutet och lägger i stället fram ett

särskilt yttrande om Kristdemokraternas syn på förslaget om en avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre.

Regeringen bedriver en politik som slår hårt mot jobb och företagande, och vi ser med oro på att man samtidigt utökar det offentliga åtagandet genom flera satsningar på att avgiftsbefria utvalda delar av välfärden. Dessutom bygger regeringen ut det offentliga åtagandet med hjälp av skatteintäkter som är osäkra, vilket inte är en ansvarsfull politik. Denna politik riskerar att leda till att färre jobb skapas, sysselsättningen minskar och möjligheten att möta det ökade offentliga åtagandet försämras. Genom att det skapas arbeten skapas också resurser för att möta välfärdsutmaningarna. Därför anser vi kristdemokrater att den viktigaste välfärdspolitiska åtgärden och den enskilt viktigaste åtgärden för att stärka kommunernas ekonomi är att skapa förutsättningar för att nya arbeten skapas. Mot den bakgrunden anser vi att regeringens förslag om en avgiftsfri öppenvård för 85 år och äldre bör avvisas.

8. Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna, punkt 3 (M)

Ulf Kristersson (M), Maria Plass (M), Jörgen Andersson (M) och Jan Ericson (M) anför:

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter och beslutas i två steg. Vårt budgetförslag är en sammanhållen helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Därför avstår vi från att delta i beslutet och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Moderaternas syn på förslaget om en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna.

Moderaternas plan för ett starkare Sverige tar sikte på att bygga Sverige starkare genom fler jobb och en stark ekonomi, vilket också är grunden för att bygga ett starkt välfärdssamhälle som håller ihop. Det är när fler människor arbetar som vi kan bygga en starkare välfärd. När vi skapar jobb och gör det lättare att starta och driva företag kan fler vara med och betala för vår gemensamma välfärd. Fler i arbete är den bästa garanten för en trygg skola, vård och omsorg. För att långsiktigt och uthålligt stärka välfärden krävs att ekonomin växer och att fler kommer i jobb. När fler betalar skatt och skattebasen växer skapas mer resurser till vår gemensamt finansierade välfärd. Det är utgångspunkten för Moderaternas politik.

Det ska vara ordning och reda i välfärden, och varje skattekrona ska användas omsorgsfullt. Det krävs god insyn, tillsyn och tydliga krav. Vårt fokus ska vara kvaliteten i form av höga resultat samt upplevd kvalitet hos patienter och brukare. Det skapar förutsättningar för en trygg välfärd och bättre sammanhållning. Mot den bakgrunden anser vi att regeringens förslag om en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna bör avvisas.

9. Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna, punkt 3 (C)

Emil Källström (C) anför:

Riksdagen har i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Därmed har riksdagen gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag och Centerpartiet önskar. Centerpartiets budgetförslag måste betraktas som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Därför väljer jag att avstå från att delta i beslutet och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets syn på förslaget om en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna.

I vår budgetproposition presenterade vi förslag för att fler jobb ska växa fram och för att integrationen ska fungera bättre. Fler jobb är grunden för en stark ekonomi och för att vi även i fortsättningen ska ha en hög kvalitet i välfärden. Därför anser vi att viktiga investeringar bör prioriteras för att stärka svensk konkurrenskraft, med mer kunskap i skolan och bättre och utbyggd infrastruktur för att knyta ihop hela vårt land och minska miljö- och klimatpåverkan. Vi anser också att välfärdens verksamheter ska värnas och utvecklas för att möta de krav på kvalitet, tillgänglighet och valfrihet som alla svenskar kan förvänta sig av skolan, vården och omsorgen. När fler får jobb och tudelningen och utanförskapet minskar, kommer resurserna till den gemensamma välfärden att öka. Dessa resurser kan användas bättre genom att ständigt värna om kvalitetskrav och samtidigt stärka makten att välja de bästa alternativen för alla som brukar vård, omsorg och skola. Mot den bakgrunden anser vi att förslaget om en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna bör avvisas.

10. Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna, punkt 3 (L)

Mats Persson (L) anför:

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Liberalernas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Liberalerna vill se. Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på långt sikt försvaga budgetprocessen och effektiviteten i finanspolitiken. Därför väljer jag att avstå från att delta i beslutet och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Liberalernas syn på förslaget om en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna.

Vi inom Liberalerna är mer återhållsamma än regeringen med att ålägga kommuner och landsting nya uppgifter, och behovet av nettotillskott kan anpassas därefter. Mot bl.a. den bakgrunden bör ett antal utökningar av statsbidraget avvisas, bl.a. en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna.

11. Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna, punkt 3 (KD)

Jakob Forssmed (KD) anför:

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Kristdemokraternas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Kristdemokraterna vill se. Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Därför väljer jag att avstå från att delta i beslutet och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Kristdemokraternas syn på förslaget om en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna.

Regeringen bedriver en politik som slår hårt mot jobb och företagande, och vi ser med oro på att man samtidigt utökar det offentliga åtagandet genom flera satsningar på att avgiftsbefria utvalda delar av välfärden. Dessutom bygger regeringen ut det offentliga åtagandet med hjälp av skatteintäkter som är osäkra, vilket inte är en ansvarsfull politik. Denna politik riskerar att leda till att färre jobb skapas, sysselsättningen minskar och möjligheten att möta det ökade offentliga åtagandet försämras. Genom att det skapas arbeten skapas också resurser för att möta välfärdsutmaningarna. Därför anser vi att den viktigaste välfärdspolitiska åtgärden och den enskilt viktigaste åtgärden för att stärka kommunernas ekonomi är att skapa förutsättningar för att nya arbeten skapas. Mot den bakgrunden anser att vi att regeringens förslag om en avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna bör avisas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:1 Budgetpropositionen för 2017 utgiftsområde 25:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) (avsnitt 2.1 och 3.6).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (avsnitt 2.2 och 3.6).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (avsnitt 2.3 och 3.6).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (avsnitt 2.4 och 3.6).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453) (avsnitt 2.5 och 3.6).
6. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2017 under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt tabell 1.1.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:2227 av Per Ramhorn m.fl. (SD):

2. Riksdagen beslutar en nystart för omvårdnadslyftet.
3. Riksdagen beslutar om utökade möjligheter till heltid i offentlig sektor.

2016/17:2231 av Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (båda SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2016/17:2506 av Paula Bieler m.fl. (SD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett stimulansbidrag för att utöka deltidstjänster till heltid och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson (båda SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheterna till heltidstjänst inom offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3046 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på förskola för barn i familjer med försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på mer undervisningstid på lågstadiet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på mer matematik på högstadiet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på läxhjälp och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på lovskola och sommarkollo och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3064 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lovskola och kollo för nyanlända elever och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3070 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om prioriterad timplan för nyanlända och ökat utbildningsfokus under sommaren för nyanlända elever och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3322 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.2).
3. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.3).
4. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.4).

2016/17:3352 av Jakob Forssmed m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) (regeringens förslag 2.1).
3. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.2).
4. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.3).

5. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.4).
6. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453) (regeringens förslag 2.5).

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skyldighet att erbjuda lovskola för elever som riskerar att inte klara kunskapskraven i årskurs 6–9, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:3389 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad möjlighet till förskola för barn i familjer med försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en timme mer undervisning per dag på lågstadiet och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skyldighet för huvudmännen att erbjuda läxhjälp och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skyldighet för huvudmännen att erbjuda lovskola för elever som riskerar att inte klara kunskapskraven i årskurs 6–9 och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3434 av Emil Källström m.fl. (C):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) (regeringens förslag 2.1).
3. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.2).
4. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.3).
5. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.4).
6. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453) (regeringens förslag 2.5).

2016/17:3443 av Mats Persson m.fl. (L):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) (regeringens förslag 2.1).
3. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.2).
4. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.3).
5. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.4).
6. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453) (regeringens förslag 2.5).

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
			M	SD	C	L	KD
1:1	Kommunalekonomisk utjämning	94 657 037	+404 000	-25 962 000	+142 000	+1 066 000	-4 056 000
1:2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	3 890 933					+226 000
1:3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	6 950					
1:4	Stöd med anledning av flyktingsituationen	7 000 000		-7 000 000		-7 000 000	-7 000 000
Nya anslag							
99:1	Stöd till offentliganställd personal och välfärdens kärnverksamhet			+7 000 000			
Summa för utgiftsområdet		105 554 920	+404 000	-25 962 000	+142 000	-5 934 000	-10 830 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2017 inom
utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från Utskottets förslag regeringen	
1:1 Kommunalekonomisk utjämning	±0	94 657 037
1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	±0	3 890 933
1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	±0	6 950
1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen	±0	7 000 000
Summa för utgiftsområdet	±0	105 554 920

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

Härigenom föreskrivs att 26 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 §²

Av patienter får vårdavgifter och avgifter med anledning av att patienter uteblir från avtalade besök tas ut enligt grunder som landstinget eller kommunen bestämmer, i den mån inte annat är särskilt föreskrivet. Patienter som är bosatta inom landstinget respektive kommunen, liksom patienter som avses i 3 c §, ska behandlas lika. Landstinget får dock för sluten vård fastställa avgiftsnivåer i olika inkomstintervall och besluta om vilka regler om nedsättning av avgiften som ska gälla. Avgiften för sluten vård får för varje vård dag uppgå till högst 0,0023 gånger prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken, avrundat nedåt till närmaste tiotal kronor.

Av patienter som är 85 år eller äldre får vårdavgifter och andra avgifter för sådan vård och sådana förbrukningsartiklar som avses i 26 a § första stycket inte tas ut.

Avgiften tas ut av patientens förmyndare om patienten är under 18 år när

1. vården ges, eller
2. han eller hon uteblir från ett avtalat besök.

Om det finns flera förmyndare svarar de solidariskt för avgiften.

¹ Lagen omtryckt 1992:567.

² Senaste lydelse 2012:926.

Om det finns särskilda skäl får avgiften tas ut av den underårige.

Endast kommunen får ta ut vårdavgifter för långtidssjukvård som den har betalningsansvar för enligt 2 § lagen (1990:1404) om kommuners betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård.

Avgifter för vård enligt 18 §, för förbrukningsartiklar enligt 18 c § eller för långtidssjukvård som en kommun har betalningsansvar för enligt 2 § lagen om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård får, tillsammans med avgifter för hemtjänst och dagverksamhet enligt 8 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453), per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet. Avgifterna får dock inte uppgå till så stort belopp att den enskilde inte förbehålls tillräckliga medel av sitt avgiftsunderlag för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader (förbehållsbelopp). När avgifterna fastställs ska kommunen dessutom försäkra sig om att vårdtagarens make eller sambo inte drabbas av en oskäligt försämrad ekonomisk situation.

Avgiftsunderlaget och förbehållsbeloppet enligt *sjätte* stycket ska beräknas med tillämpning av 8 kap. 3–8 §§ socialtjänstlagen.

Avgiftsunderlaget och förbehållsbeloppet enligt *sjunde* stycket ska beräknas med tillämpning av 8 kap. 3–8 §§ socialtjänstlagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2 Förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125)

Härigenom föreskrivs att 7 § tandvårdslagen (1985:125) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Folktandvården *skall* svara för

1. regelbunden och fullständig tandvård för *barn och ungdomar* till och med det år då de fyller *nitton* år,
2. specialisttandvård för *vuxna*, och
3. övrig tandvård för *vuxna* i den omfattning som landstinget bedömer lämplig.

Föreslagen lydelse

7 §¹

Folktandvården *ska* svara för

1. regelbunden och fullständig tandvård för *personer* till och med det år då de fyller 21 år,
2. specialisttandvård för *personer från och med det år då de fyller 22 år*, och
3. övrig tandvård för *personer från och med det år då de fyller 22 år* i den omfattning som landstinget bedömer lämplig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

¹ Senaste lydelse 1994:743.

3 Förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125)

Härigenom föreskrivs att 7 § tandvårdslagen (1985:125) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.2

Föreslagen lydelse

7 §¹

Folktandvården ska svara för

1. regelbunden och fullständig tandvård för personer till och med det år då de fyller 21 år,

2. specialisttandvård för personer från och med det år då de fyller 22 år, och

3. övrig tandvård för personer från och med det år då de fyller 22 år i den omfattning som landstinget bedömer lämplig.

1. regelbunden och fullständig tandvård för personer till och med det år då de fyller 22 år,

2. specialisttandvård för personer från och med det år då de fyller 23 år, och

3. övrig tandvård för personer från och med det år då de fyller 23 år i den omfattning som landstinget bedömer lämplig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2016:000.

4 Förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125)

Härigenom föreskrivs att 7 § tandvårdslagen (1985:125) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.3

Föreslagen lydelse

7 §¹

Folktandvården ska svara för

1. regelbunden och fullständig tandvård för personer till och med det år då de fyller 22 år,

2. specialisttandvård för personer från och med det år då de fyller 23 år, och

3. övrig tandvård för personer från och med det år då de fyller 23 år i den omfattning som landstinget bedömer lämplig.

1. regelbunden och fullständig tandvård för personer till och med det år då de fyller 23 år,

2. specialisttandvård för personer från och med det år då de fyller 24 år, och

3. övrig tandvård för personer från och med det år då de fyller 24 år i den omfattning som landstinget bedömer lämplig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

¹ Senaste lydelse 2016:000.

5 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 8 § socialtjänstlagen (2001:453) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap. 8 §¹

Kommunen *skall* höja minimibeloppet i skälig omfattning om den enskilde på grund av särskilda omständigheter varaktigt har behov av ett inte oväsentligt högre belopp än det som anges i 7 § andra stycket.

Kommunen får minska minimibeloppet i skälig omfattning om den enskilde inte har en kostnad för en sådan post som anges i 7 § tredje stycket därför att

1. kostnaden ingår i avgiften för hemtjänst och dagverksamhet,
2. kostnaden ingår i avgiften eller hyran för bostad i särskilt boende, eller
3. posten tillhandahålls kostnadsfritt.

Kommunen får dock inte minska minimibeloppet med anledning av att den enskilde omfattas av sådan avgiftsfrihet som avses i 26 § andra stycket hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

¹ Senaste lydelse 2001:847.

BILAGA 5

Socialutskottets yttrande 2016/17:SoU2y

Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre och avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett socialutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2016/17:1, utgiftsområde 25, yrkandena 1–5 om förslag till lagar om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), tandvårdslagen (1985:125) och socialtjänstlagen (2001:453) samt motioner.

Socialutskottet har beslutat att yttra sig över propositionen i de delar som rör socialutskottets beredningsområde och över motionerna 2016/17:3322 (M) yrkandena 2–4, 2016/17:3434 (C) yrkandena 2–6, 2016/17:3443 (L) yrkandena 2–6 och 2016/17:3352 (KD) yrkandena 2–6.

Socialutskottet föreslår att finansutskottet i dessa delar tillstyrker regeringens lagförslag och avstyrker motionsförslagen.

I yttrandet finns två avvikande meningar (M, C, L, KD).

Utskottets överväganden

Bakgrund

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2016 att öppenvård inom högkostnadsskyddet ska bli avgiftsfri för personer som är 85 år och äldre och att tandvård stegvis ska bli avgiftsfri för unga upp till 21 år, 22 år och slutligen 23 år. Regeringen har remitterat en departementspromemoria med lagförslagen och därefter inhämtat Lagrådets yttrande.

Propositionen

Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre

Regeringen föreslår att 26 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) ändras (regeringens förslag 2.1). Ändringen innebär att vårdavgifter och andra avgifter för sådan öppen hälso- och sjukvård m.m. som ingår i högkostnadsskyddet i 26 a § första stycket hälso- och sjukvårdslagen inte får tas ut för patienter som är 85 år eller äldre. Regeringen föreslår även att 8 kap. 8 § socialtjänstlagen (2001:453) ändras (regeringens förslag 2.5). Ändringen innebär att kommuner inte får minska minimibeloppet med anledning av att den enskilde omfattas av sådan avgiftsfrihet som avses i 26 § andra stycket hälso- och sjukvårdslagen.

Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna

Regeringen föreslår att 7 § tandvårdslagen (1985:125) ändras i tre steg (regeringens förslag 2.2–2.4). Ändringarna innebär att folktandvården ska svara för regelbunden och fullständig tandvård för personer t.o.m. det år då de fyller 21 år, 22 år respektive 23 år.

Som en följd av detta förslag föreslår regeringen inom utgiftsområde 9 att lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd ändras i tre steg.¹

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att lagändringarna som avser hälso- och sjukvårdslagen och socialtjänstlagen träder i kraft den 1 januari 2017. Lagändringarna som avser tandvårdslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017, den 1 januari 2018 respektive den 1 januari 2019.

¹ Dessa lagförslag behandlas i bet. 2016/17:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Motionerna

I motion 2016/17:3434 av Emil Källström m.fl. (C) yrkande 2 begärs att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) (regeringens förslag 2.1). Likalydande yrkanden finns i motion 2016/17:3443 av Mats Persson m.fl. (L) yrkande 2 och motion 2016/17:3352 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkande 2.

I motion 2016/17:3322 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 2 begärs att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.2). Likalydande yrkanden finns i motion 2016/17:3434 av Emil Källström m.fl. (C) yrkande 3, motion 2016/17:3443 av Mats Persson m.fl. (L) yrkande 3 och motion 2016/17:3352 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkande 3.

I motion 2016/17:3322 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 3 begärs att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.3). Likalydande yrkanden finns i motion 2016/17:3434 av Emil Källström m.fl. (C) yrkande 4, motion 2016/17:3443 av Mats Persson m.fl. (L) yrkande 4 och motion 2016/17:3352 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkande 4.

I motion 2016/17:3322 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 4 begärs att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) (regeringens förslag 2.4). Likalydande yrkanden finns i motion 2016/17:3434 av Emil Källström m.fl. (C) yrkande 5, motion 2016/17:3443 av Mats Persson m.fl. (L) yrkande 5 och motion 2016/17:3352 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkande 5.

I motion 2016/17:3434 av Emil Källström m.fl. (C) yrkande 6 begärs att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453) (regeringens förslag 2.5). Likalydande yrkanden finns i motion 2016/17:3443 av Mats Persson m.fl. (L) yrkande 6 och motion 2016/17:3352 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkande 6.

Utskottets ställningstagande

Allmänt

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1) inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner föreslår regeringen lagar om ändringar i hälso- och sjukvårdslagen, tandvårdslagen och socialtjänstlagen. Dessa lagförslag ligger inom hälso- och sjukvårdsområdet, men regeringen för fram sina förslag inom utgiftsområde 25 i budgetpropositionen. Socialutskottet vill i detta sammanhang nämna fackutskottsprincipen som uttrycks i 7 kap. 5 § riksdagsordningen (RO) och att socialutskottet bereder ärenden om bl.a. hälso- och sjukvård enligt bilaga till RO.

Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre

Socialutskottet ställer sig bakom förslagen i propositionen om avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre. I likhet med regeringen konstaterar socialutskottet att kostnaderna för upprepade besök i vården kan bli kännbara för äldre personer som har ett omfattande behov av hälso- och sjukvård, trots högkostnadsskyddet. Det huvudsakliga syftet med förslagen är att förbättra hälsan hos dessa personer. Mot denna bakgrund anser socialutskottet att finansutskottet bör tillstyrka regeringens lagförslag om avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre och avstyrka motionerna 2016/17:3434 (C) yrkandena 2 och 6, 2016/17:3443 (L) yrkandena 2 och 6 och 2016/17:3352 (KD) yrkandena 2 och 6.

Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna

Socialutskottet ställer sig även bakom förslagen i propositionen om avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna. I likhet med regeringen konstaterar socialutskottet att unga vuxna i åldersgruppen 20–29 år har den lägsta besöksfrekvensen i tandvården. Unga vuxnas levnadsvillkor har över tid förändrats. Studietiden är i dag längre, samtidigt som det har blivit svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Detta leder till att många först vid en högre ålder uppnår en ordnad och fast ekonomi. Grunden för en god tandhälsa etableras i barndomen och i det tidiga vuxenlivet. Mot denna bakgrund anser socialutskottet att finansutskottet bör tillstyrka regeringens lagförslag om avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna och avstyrka motionerna 2016/17:3322 (M) yrkandena 2–4, 2016/17:3434 (C) yrkandena 3–5, 2016/17:3443 (L) yrkandena 3–5 och 2016/17:3352 (KD) yrkandena 3–5.

Stockholm den 17 november 2016

På socialutskottets vägnar

Emma Henriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Henriksson (KD), Cecilia Widegren (M), Lennart Axelsson (S), Margareta B Kjellin (M), Catharina Bråkenhielm (S), Per Ramhorn (SD), Mikael Dahlqvist (S), Anders W Jonsson (C), Jan Lindholm (MP), Jenny Petersson (M), Kristina Nilsson (S), Carina Herrstedt (SD), Hans Hoff (S), Yasmine Larsson (S), Ann-Britt Åsebol (M), Maj Karlsson (V) och Bengt Eliasson (L).

Avvikande meningar

1. Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre (C, L, KD)

Emma Henriksson (KD), Anders W Jonsson (C) och Bengt Eliasson (L) anför:

Vi vill hellre att medel går till dem som har de minsta marginalerna, inte att alla oavsett ekonomisk förmåga ska få mer av det som redan i dag är subventionerat. Det finns flera insatser för äldre som ur ett fördelningspolitiskt perspektiv och ur ett trygghetsperspektiv är mer motiverade än regeringens förslag om avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre.

Mot denna bakgrund avvisar vi förslagen i propositionen om avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre, och finansutskottet bör därför tillstyrka motionerna 2016/17:3434 (C) yrkandena 2 och 6, 2016/17:3443 (L) yrkandena 2 och 6 och 2016/17:3352 (KD) yrkandena 2 och 6 och avstyrka regeringens lagförslag.

2. Avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna (M, C, L, KD)

Emma Henriksson (KD), Cecilia Widegren (M), Margareta B Kjellin (M), Anders W Jonsson (C), Jenny Petersson (M), Ann-Britt Åsebol (M) och Bengt Eliasson (L) anför:

Vi anser att regeringens förslag att successivt förlänga den avgiftsfria tandvården för barn och unga vuxna från 19 år till 23 år bör avvisas. Trots att tandvård för barn och unga under 20 år är avgiftsfri och att stödet till tandvård har ökat sedan 2008 är besöksfrekvensen i princip oförändrad sedan dess. Det tyder på att vi måste arbeta med denna problematik på andra sätt. Enligt vår mening bör arbetet med att säkerställa en god tandhälsa för ungdomar i stället inriktas på barnen och deras föräldrar.

Mot denna bakgrund avvisar vi förslagen i propositionen om avgiftsfri tandvård för barn och unga vuxna, och finansutskottet bör därför tillstyrka motionerna 2016/17:3322 (M) yrkandena 2–4, 2016/17:3434 (C) yrkandena 3–5, 2016/17:3443 (L) yrkandena 3–5 och 2016/17:3352 (KD) yrkandena 3–5 och avstyrka regeringens lagförslag.